Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (sjätte avdelningen)

den 13 februari 2025 *

”Begäran om förhandsavgörande – Jordbruk – Gemensam jordbrukspolitik – Förordning (EG) nr 1782/2003 – System med samlat gårdsstöd – Artikel 33 – Förordning (EG) nr 795/2004 – Stödrättigheter – Stödberättigande – Artikel 15 – Begreppet uppdelning – Minskning av jordbruksarealer efter den provisoriska tilldelningen av stödrättigheter – Huruvida den minskningen är relevant för den slutgiltiga tilldelningen av stöd”

I mål C-625/23,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Corte suprema di cassazione (Högsta domstolen, Italien) genom beslut av den 17 juli 2023, som inkom till domstolen den 12 oktober 2023, i målet

Società Agricola Circe di OL Società Semplice

mot

ST, i eget namn och i egenskap av ägare till den enskilda firman Agricola Case Rosse di ST,

Agenzia per le Erogazioni in Agricoltura (AGEA),

meddelar

DOMSTOLEN (sjätte avdelningen)

sammansatt av domstolens vice ordförande T. von Danwitz, tillika tillförordnad ordförande på sjätte avdelningen, samt domarna A. Kumin (referent) och I. Ziemele,

generaladvokat: M. Campos Sánchez-Bordona,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

efter det skriftliga förfarandet,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

– ST, i eget namn och i egenskap av ägare till den enskilda firman Agricola Case Rosse di ST, genom G.M. Masoni, avvocato,

* Rättegångsspråk: italienska.

– Italiens regering, genom G. Palmieri, i egenskap av ombud, biträdd av M. Di Benedetto och E. Feola, avvocati dello Stato,

– Europeiska kommissionen, genom A.C. Becker och F. Moro, båda i egenskap av ombud,

med hänsyn till beslutet, efter att ha hört generaladvokaten, att avgöra målet utan förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av rådets förordning (EG) nr 1782/2003 av den 29 september 2003 om upprättande av gemensamma bestämmelser för system för direktstöd inom den gemensamma jordbrukspolitiken och om upprättande av vissa stödsystem för jordbrukare och om ändring av förordningarna (EEG) nr 2019/93, (EG) nr 1452/2001, (EG) nr 1453/2001, (EG) nr 1454/2001, (EG) nr 1868/94, (EG) nr 1251/1999, (EG) nr 1254/1999, (EG) nr 1673/2000, (EEG) nr 2358/71 och (EG) nr 2529/2001 (EUT L 270, 2003, s. 1, och rättelse i EUT L 279, 2006, s. 30), samt artikel 15 i kommissionens förordning (EG) nr 795/2004 av den 21 april 2004 om tillämpningsföreskrifter för det system med samlat gårdsstöd som föreskrivs i förordning (EG) nr 1782/2003 om upprättande av gemensamma bestämmelser för system för direktstöd inom den gemensamma jordbrukspolitiken och om upprättande av vissa stödsystem för jordbrukare (EUT L 141, 2004, s. 1).

2 Begäran har framställts i ett mål mellan, å ena sidan, Società Agricola Circe di OL Società Semplice (nedan kallat Società Agricola Circe) och, å andra sidan, ST, som agerar i eget namn och i egenskap av ägare till den enskilda firman Agricola Case Rosse di ST (nedan kallad Agricola Case Rosse), och Agenzia per le Erogazioni in Agricoltura (AGEA) (Myndigheten för beviljande av stöd inom jordbrukssektorn, Italien). Målet rör den slutgiltiga tilldelningen av stödrättigheter inom ramen för systemet med samlat gårdsstöd till Società Agricola Circe.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

Förordning nr 1782/2003

3 Förordning nr 1782/2003 upphävdes genom rådets förordning (EG) nr 73/2009 av den 19 januari 2009 om upprättande av gemensamma bestämmelser för system för direktstöd för jordbrukare inom den gemensamma jordbrukspolitiken och om upprättande av vissa stödsystem för jordbrukare, om ändring av förordningarna (EG) nr 1290/2005, (EG) nr 247/2006 och (EG) nr 378/2007 samt om upphävande av förordning (EG) nr 1782/2003 (EUT L 30, 2009, s. 16).

4 I skälen 16, 21, 24, 25, 28, 29 och 30 i förordning nr 1782/2003 angavs följande:

”(16) Det är mycket viktigt att kunna identifiera jordbruksskiften för att få en riktig tillämpning av system som är kopplade till areal. …

…

(21) I stödsystemen inom den gemensamma jordbrukspolitiken ingår ett direkt inkomststöd i första hand för att upprätthålla en rimlig levnadsstandard bland jordbruksbefolkningen. Detta mål är nära förknippat med målet att bibehålla landsbygdsområden. För att undvika felaktig användning av gemenskapens medel bör inga stödutbetalningar göras till jordbrukare som på ett konstlat sätt har skapat de förutsättningar som krävs för att få sådana utbetalningar.

…

(24) Ökad konkurrenskraft för gemenskapens jordbruk och bättre livsmedelskvalitet och miljöstandarder innebär med nödvändighet sänkta institutionella priser för jordbruksprodukter och ökade produktionskostnader för jordbruksföretagen i [Europeiska] gemenskapen. För att nå dessa mål och främja ett mer marknadsinriktat och hållbart jordbruk, är det nödvändigt att övergången från produktionsstöd till producentstöd fullföljs genom införande av ett system för frikopplat inkomststöd till varje jordbruksföretag. Genom frikopplingen kommer de faktiska belopp som betalas ut till jordbrukare att förbli oförändrade, samtidigt som inkomststödets effektivitet ökar avsevärt. Därför bör samlat gårdsstödet till jordbruket beviljas endast under förutsättning att tvärvillkoren om miljö, livsmedelssäkerhet, djurhälsa och djurskydd är uppfyllda liksom kraven att gårdarna hålls i överensstämmelse med god jordbrukshävd under goda miljöförhållanden.

(25) I ett sådant system bör flera befintliga direktstöd som en jordbrukare får från olika system kombineras i ett enda stöd, som fastställs på grundval av tidigare stödrättigheter, under en referensperiod, justerade med hänsyn till det fullständiga genomförandet av åtgärder som infördes genom Agenda 2000 och de förändringar av stödbeloppen som görs genom denna förordning.

…

(28) För att ge jordbrukarna frihet att välja vad som skall produceras på deras mark, inbegripet produkter som fortfarande omfattas av kopplat stöd, och därigenom öka marknadsinriktningen, bör det samlade gårdsstödet inte vara bundet till villkor om produktion av någon särskild produkt. För att undvika att konkurrensen snedvrids bör det emellertid inte vara tillåtet att producera vissa produkter på bidragsberättigande mark.

(29) För att fastställa det belopp som jordbrukaren bör vara berättigad till i det nya systemet är det lämpligt att hänvisa till de belopp som jordbrukaren har beviljats under en referensperiod. … Det samlade gårdsstödet bör fastställas på gårdsnivå.

(30) För att underlätta överföring av rätten till stöd bör det sammanlagda belopp som en gård är berättigad till delas upp i andelar (stödrättigheter) som står i samband med ett visst antal stödberättigande hektar som kommer att fastställas senare. För att undvika spekulativa överföringar som leder till en ackumulering av stödrättigheter utan grund i motsvarande jordbruksareal bör, vid beviljande av stöd, stödrättigheterna vara bundna till ett visst antal stödberättigande hektar samtidigt som det finns möjlighet att begränsa överföringen av

stödrättigheter inom en region. Särskilda bestämmelser bör fastställas för stöd som inte har direkt samband med areal med hänsyn till den speciella situationen för uppfödning av får och getter.”

5 I artikel 1 i den förordningen föreskrevs följande:

”I denna förordning fastställs

…

– ett inkomststöd för jordbrukare (nedan kallat ’systemet med samlat gårdsstöd’),

…”

6 I artikel 2 i förordningen föreskrevs följande:

”I denna förordning avses med

a) *jordbrukare*: en fysisk eller juridisk person eller en grupp av fysiska eller juridiska personer, oavsett gruppens eller dess medlemmars juridiska ställning enligt nationell lagstiftning, vars jordbruksföretag ligger inom gemenskapens territorium, … och som bedriver jordbruksverksamhet,

b) *jordbruksföretag*: samtliga de produktionsenheter som drivs av en jordbrukare och som är belägna inom en och samma medlemsstats territorium,

c) *jordbruksverksamhet*: produktion, uppfödning eller odling av jordbruksprodukter inbegripet skörd, mjölkning, uppfödning och hållande av djur för animalieproduktion, eller verksamhet för att hålla marken i god jordbrukshävd och bevara miljön …

…”

7 I artikel 33 i förordning nr 1782/2003, med rubriken ”Stödberättigande”, föreskrevs följande:

”1. Jordbrukare skall ha tillträde till systemet med samlat gårdsstöd om

…

3. Om jordbruksföretag slås samman under referensperioden eller senast den 31 december året före det år då systemet med samlat gårdsstöd tillämpas skall den jordbrukare som driver det nya företaget ha tillträde till systemet med samlat gårdsstöd på samma villkor som de jordbrukare som drev de ursprungliga företagen.

Om jordbruksföretag delas upp under referensperioden eller senast den 31 december året före det år då systemet med samlat gårdsstöd tillämpas skall de jordbrukare som driver de nya företagen ha tillträde till systemet med samlat gårdsstöd, i proportion till den aktuella perioden, på samma villkor som den jordbrukare som drev det ursprungliga företaget.”

8 I artikel 36.1 i förordningen föreskrevs följande:

”Stöd enligt systemet med samlat gårdsstöd skall betalas ut för stödrättigheter enligt definitionen i kapitel 3, åtföljda av ett lika stort antal stödberättigande hektar enligt definitionen i artikel 44.2.”

9 I artikel 38 i förordningen föreskrevs följande:

”Referensperioden skall omfatta kalenderåren 2000, 2001 och 2002.”

10 Kapitel 3 i förordning nr 1782/2003, med rubriken ”Stödrättigheter”, innehöll artikel 43 som hade rubriken ”Fastställande av stödrättigheter”. I punkt 1 i den artikeln föreskrevs följande:

”Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 48 skall en jordbrukare erhålla en stödrättighet per hektar, som beräknas genom att referensbeloppet divideras med det treåriga genomsnittet av antalet hektar som under referensperioden gav rätt till de direktstöd som förtecknas i bilaga VI.

Det totala antalet stödrättigheter skall vara detsamma som ovan nämnda genomsnittliga antal hektar.

…”

11 I artikel 44.1 och 44.2 i nämnda förordning föreskrevs följande:

”1. En stödrättighet som åtföljs av ett stödberättigande hektar skall ge rätt till utbetalning av det belopp som fastställs genom stödrättigheten.

2. Med ’stödberättigande hektar’ skall avses alla jordbruksarealer inom jordbruksföretaget som upptas av åkermark och permanent betesmark, utom arealer beväxta med permanenta grödor, som är skogbeväxta eller används för annat än jordbruksverksamhet.”

Förordning nr 795/2004

12 Förordning nr 795/2004 upphävdes genom kommissionens förordning (EG) nr 1120/2009 av den 29 oktober 2009 om tillämpningsföreskrifter för det system med samlat gårdsstöd som föreskrivs i avdelning III i rådets förordning (EG) nr 73/2009 om upprättande av gemensamma bestämmelser för system för direktstöd för jordbrukare inom den gemensamma jordbrukspolitiken och om upprättande av vissa stödsystem för jordbrukare (EUT L 316, 2009, s. 1).

13 I skälen 1, 2, 10 och 11 i förordning nr 795/2004 angavs följande:

”(1) Det bör fastställas tillämpningsföreskrifter för avdelning III i förordning [nr 1782/2003] om systemet med samlat gårdsstöd för jordbrukare.

(2) Av tydlighetsskäl bör vissa definitioner införas. Definitioner som redan används i liknande sammanhang eller som har använts i åratal bör användas där så är lämpligt.

…

(10) För att underlätta genomförandet av systemet med samlat gårdsstöd bör medlemsstaterna redan året före systemets första tillämpningsår få sätta i gång dels med att identifiera potentiella stödmottagare, särskilt när förändringar skett på jordbruksföretaget till följd av arv eller juridiska ändringar, dels med att provisoriskt fastställa stödrättigheter.

(11) Enligt artikel 33 i förordning [nr 1782/2003] kan jordbrukare få tillträde till det samlade gårdsstödet under särskilda omständigheter. För att sådana omständigheter inte skall kunna utnyttjas för att undvika tillämpning av bestämmelserna om jordbruksföretags normala överföringar med tillhörande referensbelopp bör vissa villkor och definitioner fastställas för de särskilda omständigheterna.”

14 I artikel 1 i förordning nr 795/2004 föreskrevs följande:

”I denna förordning fastställs tillämpningsföreskrifter för det system med samlat gårdsstöd som föreskrivs i avdelning III i förordning [nr 1782/2003].”

15 I artikel 2 i förordning nr 795/2004 föreskrevs följande:

”Vid tillämpning av avdelning III i förordning [nr 1782/2003] och den här förordningen används följande beteckningar med de betydelser som här anges:

…

j) *produktionsenhet*: minst en areal som under referensperioden gav rätt till direktstöd, inklusive grovfoderarealer enligt artikel 43.3 i förordning [nr 1782/2003], eller ett djur som under referensperioden skulle ha givit rätt till direktstöd, åtföljt, i förekommande fall, av motsvarande bidragsrättighet.

…”

16 Artikel 15 i förordning nr 795/2004 hade rubriken ”Sammanslagning och splittring”. I punkt 2 i den artikeln föreskrevs följande:

”I artikel 33.3 andra stycket i förordning [nr 1782/2003] skall med uppdelning avses uppdelning av jordbrukare i minst två nya separata jordbrukare i den mening som avses i artikel 2 a i förordning [nr 1782/2003], varav minst de[n] ena drivs (när det gäller administration, bidrag och ekonomiska risker) av minst en av de juridiska eller fysiska personer som ursprungligen drev företaget, eller uppdelning av jordbrukare i minst en ny jordbrukare enligt artikel 2 a i förordning [nr 1782/2003] som drivs av den jordbrukare som ursprungligen drev företaget när det gäller administration, bidrag och ekonomiska risker.

Antalet och värdet på stödrättigheterna skall fastställas på grundval av referensbeloppet och antal hektar för ursprungsföretagets överförda produktionsenheter.”

Italiensk rätt

17 Genom decreto ministeriale n. 1688 (ministerdekret nr 1688) av den 20 juli 2004, decreto ministeriale n. 1788 (ministerdekret nr 1788) av den 5 augusti 2004 och decreto ministeriale n. 2026 (ministerdekret nr 2026) av den 24 september 2004, antogs tillämpningsföreskrifterna för förordningarna nr 1782/2003 och nr 795/2004 i italiensk rätt.

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

18 Bröderna OL och ST innehade en andel i Società Agricola Circe di ST e OL vid den tidpunkt då detta bolag ansökte om tilldelning av stödrättigheter enligt systemet med samlat gårdsstöd och vid den tidpunkt då 130 stödrättigheter provisoriskt tilldelades på grundval av den areal som hade odlats av nämnda bolag.

19 Den 1 augusti 2002, efter det att nämnda stödrättigheter hade tilldelats provisoriskt, ingick dessa två bröder ett avtal i vilket det fastställdes en rad sammanhängande rättsliga transaktioner, nämligen överlåtelse av andelar i detta bolag, men även av andelar i ett bolag som var utomstående i förhållande till detta avtal, samt överlåtelse av odlade arealer. Dessa olika transaktioner ledde till att Società Agricola Circe, det vill säga det nya bolag som endast bildats av OL och hans maka, inte längre innehade samtliga de hektar för odling som angetts i ansökan om tilldelning av stödrättigheter enligt systemet med samlat gårdsstöd, och på grundval av vilka sådana rättigheter provisoriskt hade tilldelats.

20 AGEA tilldelade slutgiltigt 71 stödrättigheter till Società Agricola Circe. Det framgår av handlingarna i målet att de övriga 59 provisoriskt tilldelade stödrättigheterna slutgiltigt tilldelades Agricola Case Rosse som sedan september 2002 hade brukat den mark som hade överlåtits av Società Agricola Circe di ST e OL.

21 Den 5 juni 2006 väckte Società Agricola Circe talan vid Tribunale di Roma (Domstolen i Rom, Italien) mot AGEA, ST och Agricola Case Rosse och yrkade att nämnda domstol skulle fastställa att det hade rätt till utbetalning av stöd motsvarande 130 stödrättigheter och förplikta AGEA, ST och Agricola Case Rosse att betala skadestånd, på grund av att den slutgiltiga tilldelningen av de 71 stödrättigheterna var rättsstridig, eftersom den inte var följden av en verklig uppdelning av Società Agricola Circe di ST e OL. Enligt Società Agricola Circe hade det endast skett en överlåtelse av andelar i Società Agricola Circe di ST e OL.

22 Tribunale di Roma (Domstolen i Rom) ogillade talan genom dom av den 27 juni 2011. Denna dom fastställdes genom en dom av Corte d'appello di Roma (Appellationsdomstolen i Rom, Italien) som meddelades den 21 april 2017.

23 Den domstolen tolkade artikel 33.3 i förordning nr 1782/2003 och närmare bestämt uttrycket uppdelning i den bestämmelsen, och fann att det uttrycket i förordningen användes i vid bemärkelse och på ett "icke-teknisk" sätt. Enligt den domstolen avses med nämnda uttryck således inte det begrepp som definieras i bolagsrätten, utan samtliga situationer där en jordbrukare efterträder en annan jordbrukare och som innebär en förändring av den ursprungligen odlade arealen. Denna domstol preciserade dessutom att stödet ska vara knutet till den odlade arealen. Nämnda domstol tilldelade därför vissa av de stödrättigheter som provisoriskt hade tilldelats Società Agricola Circe di ST e OL till den jordbrukare som hade odlat den överlåtna marken sedan september 2002, det vill säga Agricola Case Rosse, i proportion till arealen.

24 Società Agricola Circe överklagade domen av den 21 april 2017 till Corte suprema di cassazione (Högsta domstolen, Italien), som är den hänskjutande domstolen, och gjorde särskilt gällande att den domen stred mot och innehöll en felaktig tillämpning av artikel 15 i förordning nr 795/2004, artikel 2 a, artiklarna 33, 38, 45 och 46 i förordning nr 1782/2003 samt den lagstiftning genom vilken den italienska staten antog tillämpningsföreskrifter för dessa unionsbestämmelser, det vill säga ministerdekret nr 1668 av den 20 juli 2004, nr 1788 av den 5 augusti 2004 och nr 2026 av den 24 september 2004.

25 Società Agricola Circe gjorde till stöd för sitt överklagande bland annat gällande att begreppet uppdelning i de relevanta unionsbestämmelserna definieras så, att det endast avser den situationen att ett jordbruksföretag delas upp i två nya företag. Enbart överföringen av mark har således ingen betydelse för den slutgiltiga tilldelningen av stödrättigheter.

26 För att kunna avgöra det mål som anhängiggjorts vid den hänskjutande domstolen är det enligt nämnda domstol nödvändigt att tolka artikel 15 i förordning nr 795/2004 och artikel 33 i förordning nr 1782/2003 samt andra bestämmelser i sistnämnda förordning, för att för det första fastställa räckvidden av begreppet uppdelning av ett jordbruksföretag. För det andra, om det antas att detta begrepp motsvarar det begrepp som används inom bolagsrätten, särskilt i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/2121 av den 27 november 2019 om ändring av direktiv (EU) 2017/1132 vad gäller gränsöverskridande ombildningar, fusioner och delningar (EUT L 321, 2019, s. 1), och följaktligen inte omfattar en sådan situation som den som den hänskjutande domstolen har att pröva, är en sådan tolkning även nödvändig för att avgöra huruvida och i vilken omfattning en minskning av den odlade arealen, som skett efter ingivandet av ansökan om tilldelning av stödrättigheter och den provisoriska tilldelningen av dessa, men före den slutgiltiga tilldelningen av stödrättigheterna, är relevant för den slutgiltiga tilldelningen.

27 Mot denna bakgrund beslutade Corte suprema di cassazione (Högsta domstolen) att vilandeförklara målet och ställa följande frågor till EU-domstolen:

”1) Ska begreppet uppdelning i artikel 33.3 i förordning [nr 1782/2003] och i artikel 15 i förordning [nr 795/2004] tolkas så, att det hänvisar till det specifika bolagsrättsliga institutet och således förutsätter en bolagsändring där ett bolags ursprungliga tillgångar och sammanlagda odlade arealer splittras upp i två åtskilda tillgångar som tillhör olika juridiska enheter, eller kan nämnda begrepp tolkas extensivt, så att det även omfattar alla avtalsrättsliga omständigheter som resulterar i att det ursprungliga ’jordbruks’-bolagets ursprungliga tillgångar och sammanlagda odlade arealer tilldelas två olika enheter, däribland genom överlåtelse av andelar och försäljning av mark?

2) Är det enligt den korrekta tolkningen av bestämmelserna i förordning nr 1782/2003 (artiklarna 2, 23, 24, 33, 34, 36, 38, 43, 44) för den slutgiltiga tilldelningen av stödrättigheter knutna till den gemensamma jordbrukspolitiken, i samband med den första tillämpningen av samlat gårdsstöd, relevant att den odlade arealen och de stödberättigande hektaren minskade under år 2002, efter det att ’jordbrukaren’ hade inkommit med ansökan och stödrättigheterna hade tilldelats provisoriskt, för det fall denna minskning uppstod till följd av avtal om överlåtelse av en del av den aktuella marken, även detta under år 2002, och denna ändring, som innebär en minskning, även får utföras ex officio i samband med den slutgiltiga tilldelningen?”

Prövning av tolkningsfrågorna

Den första frågan

28 Den hänskjutande domstolen har ställt den första frågan för att få klarhet i huruvida artikel 33.3 andra stycket i förordning nr 1782/2003, jämförd med artikel 15.2 i förordning nr 795/2004, ska tolkas så, att begreppet uppdelning, i den mening som avses i dessa bestämmelser, omfattar en situation där sammanhängande rättsliga transaktioner mellan flera jordbrukare under referensperioden, däribland en överlåtelse av bolagsandelar och odlade jordbruksarealer, medför

att en jordbrukares ursprungliga tillgångar och samtliga dessa arealer tilldelas två nya separata jordbrukare, även när en sådan situation inte utgör en ”delning” i den mening som avses i unionens bolagsrätt, och i synnerhet i direktiv 2019/2121.

29 Det ska för det första påpekas att den omständigheten att förordningarna nr 1782/2003 och nr 795/2004 har upphävts inte har någon betydelse för saken i det nationella målet, eftersom det framgår av de uppgifter som EU-domstolen förfogar över att dessa förordningar i förevarande fall är tillämpliga i tiden (*ratione temporis*).

30 Det ska i detta sammanhang för det andra påpekas att det framgår av artikel 33.3 andra stycket i förordning nr 1782/2003 att om jordbruksföretag delas upp under referensperioden, vilken enligt artikel 38 i denna förordning omfattar kalenderåren 2000–2002, eller senast den 31 december året före det år då systemet med samlat gårdsstöd tillämpas ska de jordbrukare som deltar i denna uppdelning och som driver de aktuella företagen ha tillträde till systemet med samlat gårdsstöd, det vill säga ett inkomststöd, ”i proportion” till den aktuella perioden.

31 Det framgår av beslutet om hänskjutande, och det har dessutom inte bestritts, att de sammanhängande rättsliga transaktionerna, vilka för Società Agricola Circe bland annat medförde en minskning av de odlade jordbruksarealerna i förhållande till de jordbruksarealer som odlats av Società Agricola Circe di ST e OL, genomfördes under år 2002 och således under den referensperiod som fastställs i artikel 38 i förordning nr 1782/2003.

32 För det tredje ska det påpekas att begreppet delning, såsom det definieras i bolagsrätten, enligt den hänskjutande domstolen utgår från en ändring av ett enda bolag som medför att bolagets ursprungliga tillgångar och samtliga odlade arealer delas upp i två separata tillgångar som tillhör olika juridiska enheter. Den hänskjutande domstolen har i detta avseende i synnerhet hänvisat till direktiv 2019/2121, som innehåller en definition av detta begrepp. Den hänskjutande domstolen har dessutom konstaterat att Società Agricola Circe di ST e OL i förevarande fall inte har varit föremål för en delning, i den mening som avses i bolagsrätten. Härav följer att endast en vidare tolkning av detta begrepp än den som tillämpas inom bolagsrätten gör det möjligt för den nationella domstolen att finna att Società Agricola Circe di ST e OL har varit föremål för en uppdelning i den mening som avses i artikel 33.3 andra stycket i förordning nr 1782/2003, jämförd med artikel 15.2 i förordning nr 795/2004.

33 Vad gäller tolkningen av de sistnämnda bestämmelserna ska det erinras om att det i förordning nr 795/2004, enligt dess artikel 1 jämförd med skäl 1 i samma förordning, fastställs tillämpningsföreskrifter för det system med samlat gårdsstöd som föreskrivs i avdelning III i förordning nr 1782/2003. Härav följer att förordning nr 795/2004, såsom framgår av skäl 2 i förordningen, av tydlighetsskäl innehåller vissa definitioner.

34 I artikel 15.2 i förordning nr 795/2004 föreskrivs således att i artikel 33.3 andra stycket i förordning nr 1782/2003 ska med ”uppdelning” avses uppdelning av jordbrukare, såsom dessa definieras i artikel 2 a i förordning nr 1782/2003, i minst två nya separata jordbrukare, varav minst den ena drivs (när det gäller administration, bidrag och ekonomiska risker) av minst en av de juridiska eller fysiska personer som ursprungligen drev företaget, eller uppdelning av jordbrukare i den mening som avses i artikel 2 a i minst en ny jordbrukare, varvid den andra fortsatt drivs av den jordbrukare som ursprungligen drev företaget när det gäller administration, bidrag och ekonomiska risker.

35 Det kan konstateras att ordalydelsen i dessa bestämmelser inte innehåller någon hänvisning till unionsrättsakter som rör bolagsrätten, såsom direktiv 2019/2121, i vilka det föreskrivs en snävare definition av begreppet delning.

36 Det framgår vidare av ordalydelsen i dessa bestämmelser att de inte heller innehåller någon hänvisning till medlemsstaternas rättsordningar vad gäller fastställandet av begreppet uppdelning vid tillämpningen av artikel 33.3 andra stycket i förordning nr 1782/2003.

37 Enligt EU-domstolens fasta praxis följer det såväl av kravet på en enhetlig tillämpning av unionsrätten som av likhetsprincipen, att ordalydelsen i en unionsbestämmelse som inte innehåller någon uttrycklig hänvisning till medlemsstaternas rättsordningar för fastställandet av bestämmelsens innebörd och tillämpningsområde, i regel ska ges en självständig och enhetlig tolkning inom hela Europeiska unionen, med beaktande inte bara av bestämmelsens lydelse, utan också av det sammanhang i vilket bestämmelsen förekommer och det mål som eftersträvas med den aktuella lagstiftningen (se, för ett liknande resonemang, dom av den 25 oktober 2012, Ketelä, C-592/11, EU:C:2012:673, punkt 34 och där angiven rättspraxis, och dom av den 20 april 2023, EEW Energy from Waste, C-580/21, EU:C:2023:304, punkt 23 och där angiven rättspraxis).

38 Även om begreppet uppdelning i artikel 15.2 i förordning nr 795/2004 definieras som uppdelning av jordbrukare i minst två nya separata jordbrukare, varav minst den ena drivs (när det gäller administration, bidrag och ekonomiska risker) av minst en av de juridiska eller fysiska personer som ursprungligen drev företaget, eller i minst en ny jordbrukare, varvid den andra jordbrukaren fortsatt drivs av den jordbrukare som ursprungligen drev företaget när det gäller administration, bidrag och ekonomiska risker, preciseras det inte i denna bestämmelse på vilket sätt uppdelningen av den jordbrukare som driver det ursprungliga företaget ska ske för att omfattas av detta begrepp och följaktligen för att de jordbrukare som driver de företag som är resultatet av en sådan uppdelning ska kunna omfattas av systemet med samlat gårdsstöd. Genom att fokusera på den situation som är följden av en sådan uppdelning definierar nämnda bestämmelse således det begreppet i förhållande till verkningarna av uppdelningen.

39 Härav följer att ordalydelsen i artikel 15.2 i förordning nr 795/2004 gör det möjligt att anse att begreppet uppdelning i artikel 33.3 andra stycket i förordning nr 1782/2003 är tillämpligt på en situation som är följden av sammanhängande rättsliga transaktioner, och i synnerhet en överföring av odlade jordbruksarealer under referensperioden, även om en sådan situation inte nödvändigtvis omfattas av begreppet delning såsom det definieras i unionens rättsakter om bolagsrätt, däribland i synnerhet direktiv 2019/2121.

40 En sådan tolkning bekräftas av den allmänna systematiken i förordning nr 1782/2003 och av det mål som eftersträvas med den förordningen.

41 Det ska i detta hänseende inledningsvis påpekas att det följer av artikel 36.1 i förordning nr 1782/2003, jämförd med artikel 43.1 i samma förordning och artikel 44.1 i den förordningen för det första att jordbrukarnas inkomststöd enligt systemet med samlat gårdsstöd ska betalas ut för stödrättigheter, för det andra att en jordbrukare ska erhålla en stödrättighet per stödberättigande hektar och slutligen att en stödrättighet som åtföljs av ett stödberättigande hektar ska ge rätt till utbetalning av det belopp som fastställs genom stödrättigheten.

42 Det ska följaktligen anses att det enligt förordning nr 1782/2003 finns ett samband mellan, å ena sidan, de stödrättigheter på grundval av vilka inkomststödet betalas ut och, å andra sidan, jordbruksarealerna (se, för ett liknande resonemang, dom av den 21 januari 2010, van Dijk, C-470/08, EU:C:2010:31, punkterna 28–30).

43 Förekomsten av ett sådant samband återspeglas även i samband med en uppdelning av en jordbrukare som sker under referensperioden. Det framgår nämligen av artikel 33.3 andra stycket i förordning nr 1782/2003 jämförd med artikel 15.2 andra stycket i förordning nr 795/2004 att antalet stödrättigheter för var och en av de jordbrukare som driver en del av det ursprungliga jordbruksföretaget på grund av uppdelningen nödvändigtvis måste vara lägre än det antal som har tilldelats hela det ursprungliga jordbruksföretaget.

44 Om jordbruksföretag delas upp under referensperioden eller senast den 31 december året före det år då systemet med samlat gårdsstöd tillämpas ska de jordbrukare som driver de nya företagen således enligt den första av dessa bestämmelser ha tillträde till systemet med samlat gårdsstöd, i proportion till den aktuella perioden, på samma villkor som den jordbrukare som drev det ursprungliga företaget. Enligt den andra av dessa bestämmelser ska antalet och värdet på stödrättigheterna fastställas på grundval av bland annat antalet hektar för ursprungsföretagets överförda produktionsenheter.

45 Vad vidare gäller det mål som eftersträvas med förordning nr 1782/2003, ska det inledningsvis erinras om att denna förordning, såsom anges i skäl 24 i förordningen, avsåg att möjliggöra övergången från produktionsstöd till producentstöd genom en progressiv minskning av direktstöden och införande av ett system med inkomststöd som är frikopplat från produktionen, det vill säga ett enda stöd som fastställs på grundval av tidigare stödrättigheter under en referensperiod, i syfte att göra jordbrukarna i unionen mer konkurrenskraftiga (dom av den 19 september 2013, Panellinios Syndesmos Viomichanion Metapoiisis Kapnou, C-373/11, EU:C:2013:567, punkt 17).

46 Det framgår vidare av skäl 29 i förordning nr 1782/2003, enligt vilket det samlade gårdsstödet bör fastställas på gårdsnivå, att unionslagstiftaren ville förbehålla den jordbrukare som faktiskt driver jordbruksföretaget, det vill säga samtliga produktionsenheter, utbetalning av stöd på grundval av stödrättigheter per hektar.

47 Det ska i detta hänseende påpekas att domstolen redan har funnit att jordbruksarealer ingår i jordbrukarens jordbruksföretag när jordbrukaren kan bedriva jordbruksverksamhet på arealen, det vill säga när vederbörande i förhållande till arealen har en självständighet som är tillräcklig för att han eller hon ska kunna utöva sin jordbruksverksamhet (dom av den 9 juni 2016, Planes Bresco, C-333/15 och C-334/15, EU:C:2016:426, punkt 37 och där angiven rättspraxis).

48 Såsom framgår av skäl 30 i förordning nr 1782/2003 syftade förordningen även till att undvika spekulativa överföringar av stödrättigheter som leder till en ackumulering av sådana rättigheter utan grund i motsvarande jordbruksareal.

49 Att tolka begreppet uppdelning i artikel 33.3 andra stycket i förordning nr 1782/2003 så, att det inte gör det möjligt att anse att en ny jordbrukare, till vilken odlade jordbruksarealer har överförts i samband med sammanhängande rättsliga transaktioner under referensperioden, kan få tillgång till systemet med samlat gårdsstöd, skulle äventyra samtliga de mål som eftersträvas med förordning nr 1782/2003 och som anges i punkterna 45, 46 och 48 ovan, i den mån denna

tolkning innebär dels att tillgång till detta system endast och i sin helhet beviljas den jordbrukare som inte längre bedriver jordbruksverksamhet på dessa arealer, dels att stödet betalas ut för stödrättigheter som inte längre är knutna till dessa arealer.

50 Mot denna bakgrund ska frågan besvaras enligt följande. Artikel 33.3 andra stycket i förordning nr 1782/2003, jämförd med artikel 15.2 i förordning nr 795/2004, ska tolkas så, att begreppet uppdelning, i den mening som avses i dessa bestämmelser, omfattar en situation där sammanhängande rättsliga transaktioner mellan flera jordbrukare under referensperioden, däribland en överlåtelse av bolagsandelar och odlade jordbruksarealer, medför att en jordbrukares ursprungliga tillgångar och samtliga dessa arealer tilldelas två nya separata jordbrukare, även när en sådan situation inte utgör en ”delning” i den mening som avses i unionens bolagsrätt, och i synnerhet i direktiv 2019/2121.

Den andra frågan

51 Det framgår av beslutet om hänskjutande att den andra frågan har ställts för det fall svaret på den första frågan innebär att begreppet uppdelning i artikel 33.3 andra stycket i förordning nr 1782/2003, jämförd med artikel 15.2 i förordning nr 795/2004, hänvisar till det som används i bolagsrätten.

52 Med hänsyn till svaret på den första frågan saknas anledning att besvara den andra frågan.

Rättegångskostnader

53 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (sjätte avdelningen) följande:

Artikel 33.3 andra stycket i rådets förordning (EG) nr 1782/2003 av den 29 september 2003 om upprättande av gemensamma bestämmelser för system för direktstöd inom den gemensamma jordbrukspolitiken och om upprättande av vissa stödsystem för jordbrukare och om ändring av förordningarna (EEG) nr 2019/93, (EG) nr 1452/2001, (EG) nr 1453/2001, (EG) nr 1454/2001, (EG) nr 1868/94, (EG) nr 1251/1999, (EG) nr 1254/1999, (EG) nr 1673/2000, (EEG) nr 2358/71 och (EG) nr 2529/2001, jämförd med artikel 15.2 i kommissionens förordning (EG) nr 795/2004 av den 21 april 2004 om tillämpningsföreskrifter för det system med samlat gårdsstöd som föreskrivs i förordning (EG) nr 1782/2003 om upprättande av gemensamma bestämmelser för system för direktstöd inom den gemensamma jordbrukspolitiken och om upprättande av vissa stödsystem för jordbrukare,

ska tolkas så,

att begreppet uppdelning, i den mening som avses i dessa bestämmelser, omfattar en situation där sammanhängande rättsliga transaktioner mellan flera jordbrukare under referensperioden, däribland en överlåtelse av bolagsandelar och odlade jordbruksarealer, medför att en jordbrukares ursprungliga tillgångar och samtliga dessa arealer tilldelas två

nya separata jordbrukare, även när en sådan situation inte utgör en ”delning” i den mening som avses i unionens bolagsrätt, och i synnerhet i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/2121 av den 27 november 2019 om ändring av direktiv (EU) 2017/1132 vad gäller gränsöverskridande ombildningar, fusioner och delningar.

Underskrifter